

jaargang 1 – nummer 2

Mei 2026

INCLUSIEF ONDERWIJS SWV APELDOORN

FASE 2

Interviews over Inclusief Onderwijs

Na een eerste oriëntatieronde samen met de bestuurders van PO Apeldoorn zijn we in mei gestart met het voeren van gesprekken met het werkveld in Apeldoorn en omstreken. In de komende 6 weken staan er vierentwintig interviews ingepland met verschillende functionarissen binnen het (speciaal) onderwijs en ook daarbuiten. Denk daarbij aan directeuren, leerkrachten, maar ook ouders en leerlingen, specialisten en portefeuillehouders bij gemeente en jeugdzorg.

Tijdens deze gesprekken zijn we op zoek naar de betekenis die eenieder geeft aan inclusief onderwijs, werpen we een blik op de toekomst en verzamelen we verschillende ambities die in juni worden voorgelegd aan de bestuurders van PO Apeldoorn.

“Inclusief onderwijs is meer dan alleen kinderen met specifieke onderwijsbehoeften opnemen in een gewone klas. Dan heb je wel integratie, maar geen inclusie.”

Cor Meijer – directeur van EASNIE

Ambities Inclusief Onderwijs

Mocht je niet geïnterviewd worden, maar toch jouw verhaal over inclusief onderwijs met ons willen delen, laat dan van je horen!

Stuur een mail naar het Samenwerkingsverband PO Apeldoorn en beantwoord de onderstaande vragen:

1. Wat betekent inclusief onderwijs voor jou?
2. Stel: jouw school gaat inclusief onderwijs aanbieden, wat zou er volgens jou volgend jaar al gerealiseerd kunnen worden?
3. Waar maak je je zorgen om en welke uitdagingen hebben we samen op te lossen?
4. Wat zou je mee willen geven aan de bestuurders als het gaat om het toekomstbeeld van het PO onderwijs in Apeldoorn?

Stuur jouw verhaal naar: avandervlootvanvliet@swvapeldoornpo.nl

“Inclusief onderwijs is niet nabij naar school gaan, maar juist over grenzen durven kijken en organiseren.”

Kees Kievit is als staffunctionaris onderwijskwaliteit en kinderopvang verbonden aan PCBO Apeldoorn. Hij opereert dagelijks op drie schaakborden, die van het strategische, tactische en het operationele. Op dit kruispunt van verschillende velden wil hij het verschil maken. “Als je écht wilt werken aan inclusief onderwijs, dan zal het hele onderwijssysteem op de schop moeten. Anders gaat het niet lukken.”

In het boek van Luc Greven, ‘De toekomst van de intern begeleider’ staat een prachtige ingezonden brief van een leerling. In deze brief vroeg de leerling zich af: maar als jullie samenwerken en samen leren zo belangrijk vinden, waarom werken jullie als docenten dan altijd alleen voor de klas? Het is de spreekwoordelijke spijker op zijn kop. Het systeem heeft ooit bepaald dat we werken in een kleine ruimte met dertig kinderen en één leerkracht voor de groep. Het individualisme regeert. Op alle niveaus. Ook in de klas. Waar de deur dicht gaat en één paar ogen alle ontwikkelingen van het kind probeert te volgen. Als we het over inclusief onderwijs hebben, dan is dit allesbehalve inclusief. Inclusief is met elkaar. En dan bedoel ik: leerkrachten met elkaar, scholen met elkaar. Zelfs besturen met elkaar. Dan pas gaat het echt lukken.”

Wat is nodig om het systeem te veranderen?

“Dat gaat niet van de ene op de andere dag. Je maakt eerst het verschil in de marges. Ik kom op scholen die voelen dat het anders moet. Zij zijn klaar voor een omwenteling. Een belangrijke verandering is teamgericht organiseren. Meer ogen voor een groep, die allemaal vanuit hun eigen deskundigheid iets zien en aandacht kunnen geven aan de ontwikkeling van een kind. Maar dan moet je het wel anders gaan organiseren. We hebben afscheid te nemen van de roestige ankers waaraan het onderwijs al decennialang vastligt.”

Kan dit proces versneld worden met de invoering van inclusief onderwijs?

“Wat verstaan we onder inclusief onderwijs? We zijn geneigd om altijd te denken aan het kind met een beperking die naar het speciaal onderwijs gaat. Inclusief onderwijs is zoveel meer. Het is de minisamenleving in de school waarin we vanuit verscheidenheid bijeenkomen. Waarin we leren van elkaar en praten over verschillende geloofsovertuigingen, een andere kijk op de wereld, en waar we dagelijks geconfronteerd worden met vraagstukken uit verschillende buurten en wijken. Als ik iets zou mogen schrappen in de huidige aanpak richting inclusief onderwijs, dan is het dat we het woord

‘nabij’ los moeten laten. Als alleen kinderen uit een specifieke wijk naar een school nabij in de buurt gaan, dan organiseren we juist geen verscheidenheid.”

Wat is ervoor nodig om deze verscheidenheid wel goed te regelen?

“We hebben een prachtige tool in Apeldoorn als het gaat om het plaatsen van kinderen op de basisscholen in onze regio. We gebruiken alleen deze tool niet op de goede wijze. De parameters waarop we kinderen plaatsen, kloppen niet naar mijn idee. Eén van deze criteria is het woord ‘nabij’. Zoals ik al zei, laten we dit loslaten. Laten we kinderen uit verschillende wijken, arm en rijk, christelijk en islamitisch, kinderen met en zonder beperkingen bij elkaar brengen. En dat geldt niet alleen voor de kinderen, maar ook voor leerkrachten. Ook zij moeten de inclusieve samenleving uitdragen door met elkaar een team te vormen op basis van diversiteit, zodat een kind ook ziet dat de volwassen wereld bestaat uit leerkrachten met een andere geloofsovertuiging, in een rolstoel, met een andere seksuele geaardheid.”

“Inclusief is met elkaar. En dan bedoel ik: leerkrachten met elkaar, scholen met elkaar. Zelfs besturen met elkaar. Dan pas gaat het echt lukken.”

Dat vraagt om veel lef om het systeem in een nog altijd ‘verzuild’ Apeldoorn te doen kantelen.

“Dat is een proces van kleine stapjes. Niet iedereen is zo ver of wil zo ver gaan. Zo lang we met drie grote en tal van kleine besturen op eigen eilanden opereren, zal het een proces van de lange adem worden. Maar ik geloof erin dat als we over de grenzen van ons eigen eiland durven te kijken, we zoveel meer kunnen bereiken. Dit start met een goed verhaal over inclusief onderwijs. Een verhaal waarin we geloven en dat we dit verhaal op plekken vertellen waar directeuren, IB-ers en leerkrachten ervoor openstaan. Het begint bij het openzetten van onze deuren van het klaslokaal. Om vervolgens samen les te geven aan groepen, samen de ontwikkeling van kinderen in kaart te brengen, het schoolgebouw anders in te richten. Om bij andere scholen te gaan kijken en de samenwerking op te zoeken, expertise te delen. Tot het moment dat we samen écht inclusief onderwijs gaan realiseren en de nieuwe generatie voorbereiden op een wereld waarin verscheidenheid naast elkaar mag bestaan en we leren weer meer oog hebben voor de ander.”

“Een belangrijke verandering is teamgericht organiseren. Meer ogen voor een groep, die allemaal vanuit hun eigen deskundigheid iets zien en aandacht kunnen geven aan de ontwikkeling van een kind. Maar dan moet je het wel anders gaan organiseren.”

Er wordt veel onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor, maar ook de gevolgen van, het aanbieden van onderwijs voor alle leerlingen met alle soorten beperkingen op een school in hun nabije omgeving. Een veel gehoorde vraag is: is dit wel in het belang van het kind?

Marsrichting

Cor Meijer is directeur van EASNIE (European Agency for Special Needs and Inclusive Education). Hij onderzoekt wat er voor nodig is op op termijn alle leerlingen kwalitatief onderwijs in hun eigen omgeving te laten krijgen.

“Hoe je er ook over denkt, inclusief onderwijs is de marsrichting. Dat is zo afgesproken in verschillende internationale verdragen. Ambitueus? Natuurlijk! Je moet het zien als een streefdoel, net zoals we ook de armoede uit de wereld willen helpen. Maar onrealistisch is het niet. Integendeel. In New Brunswick in Canada zijn er geen aparte scholen meer. Zelfs kinderen met een ernstige beperking krijgen les in een gewone school.”

Inclusief Onderwijs in Canada

Hoogste percentage van Europa

Verdwijnt dan het speciaal onderwijs op den duur? “Elk land heeft zijn eigen unieke context. In Nederland en Vlaanderen zit 6% van de leerlingen in het buitengewoon onderwijs. Dat is het hoogste percentage van Europa. In andere landen volgen gemiddeld 1,5% van de kinderen geen onderwijs op een school in de nabije buurt. Het hoge percentage is te verklaren vanuit de wet van de remmende voorsprong.”

Cor Meijer – directeur van EASNIE

“In Nederland en Vlaanderen is in de afgelopen jaren sterk geïnvesteerd in het aanbieden van speciaal onderwijs voor kinderen met een beperking. Daarbij was het onderwijs al sterk gesegregeerd door ze in te delen op basis van niveaueverschillen. De vraag is of het merendeel van de 6% gaat om specifieke leerbehoeften of om achterstanden, waarbij de cultuur is om snel door te verwijzen in het belang van het kind. Maar daarbij vergeten we ook welk effect het kan hebben op een klas. Uit ons onderzoek blijkt dat wat werkt voor een leerlingen met een speciale behoefte, vaak ook werkt voor een hele klas. Denk daarbij aan teamteaching, samen leren in heterogene groepen en peer learning.”

Financiële stromen

Toch zijn er ook verhalen van leerlingen die juist opfleuren in het speciaal onderwijs. “Dat heeft eerder te maken met het verminderen van stress door minder nadruk

te leggen op leerprestaties, het leren in kleinere klassen en meer aandacht voor verschillen tussen leerlingen. Dit wil je eigenlijk toch ook in de reguliere scholen zien. Het gaat er vooral om dat de financiële stromen zo georganiseerd worden dat er binnen de reguliere scholen echt gewerkt kan worden aan ondersteuning in de klas en het verkleinen van de groepen.”

Wezenlijke maatschappelijke bijdrage

Verlaagd inclusief onderwijs de leerprestaties? “Er zijn voorbeelden genoeg die bewijzen dat inclusief onderwijs en hoge prestaties elkaar niet uitsluiten. Maar de vraag die daaronder ligt is: wat voor soort maatschappij willen we? Moet het onderwijs vooral gericht zijn op leerprestaties? Mij lijkt dat een erg beperkte opvatting. Hoe zit het met welbevinden, het gevoel erbij te horen? Met zaken als tolerantie, burgerschap en democratisch denken? Is de school dan niet bij uitstek de plek waar ze hun blik verruimen? Inclusief onderwijs gaat ook daarover. Als iedereen die ‘anders’ is naar een aparte school gaat, versmalt het onze kijk op de wereld. Uit ons onderzoek blijkt dat inclusief onderwijs de kansen vergroot van leerlingen met specifieke behoeften om een wezenlijke maatschappelijke bijdrage te leveren. Ze horen er een leven lang bij en zijn later minder afhankelijk van uitkeringen of speciale regelingen. Dat is ook denken in het belang van het kind.”

(Bron: www.klasse.be / 1 september 2023)

Ondersteuningsplan & Inclusie Agenda

In mei 2027 zal het samenwerkingsverband haar nieuwe ondersteuningsplan voor de periode 2027-2031 presenteren. Inclusief onderwijs zal een belangrijke kapstok worden in dit plan.

De deelnemersraad komt dit jaar vier keer bijeen om zich uit te spreken over de bouwstenen die moeten leiden tot dit nieuwe ondersteuningsplan. De route om tot deze bouwstenen te komen ziet er als volgt uit:

- **Maart 2026:** wat verstaan we onder inclusief onderwijs?
- **Juni 2026:** welke inzichten en concrete beelden zijn er landelijk en in de regio Apeldoorn die richting geven aan eerste ambities om inclusief onderwijs te realiseren?
- **September 2026:** wat is ons toekomstscenario voor inclusief onderwijs 20235 waarop we ons beleid van vandaag gaan vormgeven?
- **December 2026:** wat zijn onze definitieve ambities en doelen die als bouwstenen fungeren voor het ondersteuningsplan 2028-2032?
- **Februari 2027:** concept thema Inclusief Onderwijs als onderdeel van het ondersteuningsplan 2027-2030.
- **Mei 2027:** definitief vaststellen van ondersteuningsplan SWV PO Apeldoorn.

